

A bírálóbizottság értékelése

Bottlik Zsolt „A posztszovjet térség etnikai földrajza a kezdetektől 2014-ig” című akadémiai doktori értekezése hiánypótló, úttörő jelentőségű munkának tekinthető a magyar társadalomföldrajzi kutatások között. A doktori mű fő érdeme a hatalmas térség etnikai viszonyainak interdiszciplináris, a 9. századtól 2014-ig tartó, komplex tér- és időbeli rekonstrukciója, egységes térképi ábrázolása és értelmezése.

Az akadémiai doktori értekezésben új eredménynek tekinthető a módszertani innováció és a létrehozott térinformatikai adatbázis: a szerző a népesség etnikai összetételére vonatkozó statisztikai adatokat egy térinformatikai adatbázisba integrálta, lehetővé téve a nyelvi, etnikai és vallási kategóriák rendszerezett, többszintű térképezését. Újszerű eredmény az „etnikai areáliák” koncepciója, a történelmileg kialakult, identitáshordozó térségek (pl. Volga-Káma vidék, Kaukázus) azonosítása, amelyek kohéziója a geopolitikai változásokon is átível. Elismerésre méltó kartográfiai teljesítmény, hogy az értekezés alapját 46 saját készítésű térkép adja, amelyek egységes szimbolikája és színkódolása biztosítja a különböző korszakok összehasonlíthatóságát. A dolgozat részletesen feltárja a közös nyelv szerepét az identitásképzésben, valamint a szovjet etnoterritoriális rendszer mai konfliktusokra gyakorolt, hosszú távú hatásait. Kiemelendő a magyarul ritkán használt etnonimák és topográfiai nevek tudományos igényű, egységes rendszerbe foglalása. Fontos és új eredmény a nemzeti identitás kialakulására fókuszáló, a politikai történetírástól eltérő időbeli szakaszolás alkalmazása is.

Ugyanakkor célszerű lett volna a 2014 utáni friss népszámlálási adatok beépítése az elemzésbe, vagy egy epilógus, amely a 2014 utáni változásokat összegezte volna. A 2010–2014 közötti feszültségek (Majdan, Donbász) elemzése is lehetett volna részletesebb. Továbbá javította volna a vizuális elemzés mélységét egyéb térstatisztikai mutatók (pl. Local Moran I) és diverzitási térképek alkalmazása. Szintén hasznos lett volna az etnikai kategóriák (pl. nemzetiség vs. állampolgárság) pontosabb definiálása is. Bővebb lehetett volna a 2000 utáni nemzetközi (angol nyelvű) geopolitikai és identitáselméleti szakirodalom. Az akadémiai doktori disszertációban megfogalmazott 9 fő tézis nagyrészt a bizottság új tudományos eredménynek elfogadja, de nem fogadja el a 7. és 9. tézist, a 6. tézist pedig csak részben fogadja el, és nem tartja szerencsésnek a 3. tézis alpontokra bontását.